

Naprej velja
za Ljubljano:
za vse leto 6 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 20 " " "
za čet. " 1 " 75 " " "

po pošti:
za vse leto 7 gl. — kr. a. v.
za pol leta 3 " 60 " " "
za čet. " 2 " 5 " " "

Rokopisi se ne vračujejo.

NAPREJ.

Oznaniša.
Za navadno dvostopno
vrsto se plačuje:
5 kr., ktera se enkrat,
8 " " dvakrat,
10 " " trikrat
natisne, veče črke pla-
čujejo po prostoru.
Za vsak tisk mora biti
kolek (štempelj) za 30 kr.
Vredništvo je na starem
trgu hišna št. 15.

Dopisi naj se blagovoljno frankirajo.

Št. 74.

Ta list izhaja vsak torek in petek.

Tečaj I.

Oznaniło.

 Ker bode tretja četrt leta kmalo pri kraji, vabimo čestite bralce, ki so naročeni bili samo do tega časa, naj se blagovolijo dalje naročiti, in naročnino poslati vsaj do 26. dneva t. m., da se naročniki laže denó v red, in da potem ne bode kacih pomot na pošti.

„Naprej“ veljá za Ljubljano:

za $\frac{1}{4}$ leta 1 gld. 75 kr.

po pošti:

za $\frac{1}{4}$ leta 2 gld. 5 kr.

Vredništvo.

„Ost und West“ o Poljaci.

Mislimo, da ni bilo treba proroškega darú, da se je v jasnej stvari jasno videlo, in prorokovalo, kakošen žalosten konec bodo imeli evropski diplomatični vgovori, kar se tiče ruskopoljskega boja. Da nas ni vodila „rusomanija“, temuč le najpriserčnejšje sočutje za poljski narod, tega morda nam ne bode nihče krátil, kadar bode vpor končan, bodi-si kakor koli. Tudi naslednje besede izvirajo samo iz teh čutov in iz naših misli o vporu, ktere smo si nabrali iz činov. Nihče ni mogel še izpodbiti resnice, da so vpor napravili poljski izseljenci, kateri so utegnili misliti, da Poljakom dojde pomoč od tujih vlad, ali pa, ker se jim je zdelo, da bode Evropa rada poskušala rusko državo politično vreči na tla, ko bi vpor imel vspeh. Uže nekaj let je nam znano obilo imenitnih mož izmed poljskih izseljencev, in mnogi so taki, da se nam zdé vse česti vredni značaji, kar se tiče npravnosti in političnega vedénja. Spoštujemo njihovo neusmrtno rodoljubje in njihovo hrepenénje, da bi zopet obnovili svojo očevino, in zopet svojemu norodu pridobili mesto, ktero mu gré med evropskimi ljudstvi, dasitudi vselej ne moremo odobriti pripomočkov, s kterimi upajo priti do tega namena. Zdaj pa moramo vendar le vprašati izseljencev, od kod imajo pravico, da gospodarijo s poljsko sedanostjo in bodočnostjo, z imetkom in krvjo poljskega naroda, ker jim nikakor poljski narod ni dal te oblasti? Kongresna Poljska ima do 5 milijonov ljudi, ki so vsi kmetje razun kacih sto tisoč plemenitašev in meščanov. Gotovo je, da so bili ti ljudje mirni tudi 1830. leta, kakor se ogibljejo še zdaj vpornega hrupa. Vzroki tega vedénja so največ dru-

žabni. Ljudstvo se ne opominja z veseljem tiste dobe, ko so plemenitaši vladali republikí, in ruska vlada je to obračala sebi na korist, da bi narodu prikupila svoje vladanje z družabnim in gospodarskim preobraževanjem. Ni dvomiti, da se je ruskej vladi to po sreči izteklo, in da kmet v kraljestvu, če se tudi posebno ne poganja za rusko politiko, vendar ne dela nepokoja, ampak ljubi mir, ker ima rajši kolikor toliko zagotovljeno življenje, nego da bi gotov imetek izgubljal zaradi negotove prihodnje svobode. S kratka v sredi vpornega dir-in-deja se je kmet poganjal, in se še dan denes poganja za to, kar in kakor je bilo do zdaj. Tudi ni dalje dvomiti, da se je kmetom na Poljskem v tridesetih letih precěj poboljšalo družabno in gospodarstveno gibanje, in to je tista okolnost, ki tukaj, kakor povsod, ljudi ustavlja, naj počakajo obširnejših prenaredb raji iz vladinih rok, nego da bi jih šli sami z mečem iskat. Naposled pa tudi ni dvomiti, da kmetje dobro znajo, da morajo pri vsacem političnem gibanji in še posebno pri vsakej vojni sami največ trpeti, največ izgubiti. Če premislimo vse to vzroke in okolnosti, lahko umejemo, kako je to, da je poljsko ljudstvo ostalo mirno, in raje potrpeło, da so mu na vojsko sine pobirali, nego da bi se bilo vprlo ruskej vladi. Ali pa o tej stvari kmetje razumno in domoljubo mislijo, ali ne, to ne spada semkaj — resnica je, da se kmetje ogibljejo zdanjega vpora, in da ta vpor prav zato nima značaja narodnega vpora. Vprašamo: ali ima ktera stranka pravico, da zaradi svojih posebnih koristi vsemu narodu njegovej volji vprek in brez njegovej podpore jemlje mir in pokoj, in da izpodkopava njegovo telesno blagost s takim bojem, kateri bi se tej stranki utegnil posrečiti samo tedaj, ako bi morda vse evropske države pomagale z vojsko? Ko bi se to res tudi zgodilo, zopet ni gotovo, da bi pomagajoče vlade hotele konec te vojne zasukniti tako, ali kakor ga želi narod, ali pa, kakor bi radi imeli izseljenci. Na ravnost moramo reči, da izseljenci nimajo te pravice, ktero si prilastujejo, in posebno je opomniti, da se ne bi Poljaci smeli z orožjem vpreti ruskej vladi, dokler niso poskusili ustanoviti se na podlogi tistih privolitev, ktere jim je dal car Aleksander Nikolajevič, in dokler se ne izkaže, da na tej podlogi Poljska ne more zopet dobiti svoje narodne zagotovljenosti in političnega samezakonja. Ne vémo, ali so kmetje razumeli ali ne, kako daleč sezajo Aleksandrove prenaredbe, to pa vémo, da vpóra ne speše in tudi ne podpirajo, ampak da ga z nedelavnostjo ovirajo, in da prav zato ne more imeti zmagalnega vspeha. Dokler pa obila večina med narodom ne mara za naméne poljskih izseljencev, nimajo izseljenci nikakoršne pravice, da bi narod politično vodili, tudi tedaj ne, ko bi med seboj živeli v zlogi, pa ne v razprtii, kakor zdaj živé, in ko bi v tujih deželah zares bili zrcalo prave narodove menitve. Dalje pa vidimo še to, da se

noben imeniten izseljenec sam ne bojuje z Rusi, ampak da ti možje le brezi skrbi od daleč gledajo, kako se vrti boj, ki so ga sami zakurili. Dolžnost, da mora vsak za-se najprvo skrbeti, ni manjša v politiki nego v življenji sploh; ali poleg te dolžnosti je pa enoliko vredna tudi čast in poštenje, kteremu se ne more noben političen voditelj umekniti. Miroslavskemu pravijo, da je Bramarba, pa vendar se je med vsemi važnejšimi izseljenci edini vdeležil boja, in tako je vsaj pokazal, da bi rad izpolnil te dolžnosti; drugi pak po Parizu in Londonu pisarijo in deklamujejo, ko za njihove črteže in namére kri prelivajo rojaci, ki bodo morali z Rusi mir sklepati in udati se jim na milost sami, ako jim ne pomore nobena evropskih vlad, kar bi se po naših mislih težko utegnilo zgoditi. Ne bode se moglo reči, da ti možje viteški delajo; kako pa bode prihodnja poljska zgodovina imenovala to vedenje, tega nečemo uganjevati. Če pa v kongresnej Poljskej vpor nima vpeha, potem sme nas tudi še mnogo menj motiti to, da se vedno zopet oznanja, kako se vpirajo Litovci, Volyneci, Podolci in Ukrajinci, koder si ima poljsko ali popoljšano plemstvo tuje litovsko in malorusko ljudstvo nasproti. Če vseh teh vporov ni le samo izmislila poljska domoljubnost, utegnejo, če dosti rečemo, toliko pomagati, da se mora ruska vojska za nekaj časa po širjem prostoru razkropiti; ali tega ne morejo opraviti, da bi se naposled srečno dovršil vpor, kterega ni vzdignil narod, ampak le samo ena stranka v narodu. Tudi je podoba, da je uže izpoznala ruska vlada, kako se je slabo sukala s Poljaki, in da hoče zdaj kaj družega početi z njimi, ker menda prav zato je véliki knez Konstantin poklican v Petrograd.

Dopisi.

Iz Trsta 12. septembra. X — „Naprej“ se je v 70. listu srdil zaradi knjige, ki hripave pesmi prepeva o vožnji po železnici od Dunaja do Trsta. To kodrčijo je spisal H. L., kteremu „Wanderer“ pravi Heinrich Littrow. Težko je razumeti, kako se kdo more jeziti na tacega poeta; še teže je razumeti, kako ga morejo hvaliti celó časopisi, kakoršen je „Wanderer“; prav lahko pa je razumeti, kako je to, da je H. L. sam tako zaljubljen v svoje delo, da ga je raztresel po 287 stranéh, ktere je dal krasno natisniti na jako lep papir, ker vemo, da vsak otec ljubi svoje dete, in če je tudi brljavo, grbasto in kruljavo, vendar mu rad na hribovite pléči obési kak rudeč plašček. — Da bralcem, kakor je spodobno, odkrijem veliko duševno zmožnost slavnega H. L., prosim naj gredó z menoj na 186. stran njegove knjige, kjer bodo brali:

„In Laibach jedoch, in Tomanien,

Wo alle nach aufklärung dürsten,

Da selchet man die armen lebendigen

Gleich schweinefleisch, schinken und wüsten.“

To se pravi, da Ljubljancanje mesó živih ljudi sušé v dimu, kakor krače in klobase. Kdo se tukaj ne opominja tiste pravljice, v kterej v kuhinjo pade iz dimnika najprvo človeška noga, potem roka, za njo trebuh, za trebuhom glava in vse drugo po vrsti. Kadar je vse na tléh, urno se glava prime trebuha, ali tako, da je nos kviško obrnen, roke se s prsti vrasó v kolke, noge stopali zasade v vrat, in zdajci skoči po konci živ možiček ves na robe obrnen, kakoršna je gotovo tudi Minerva našega poeta. Predno se H. L. iz Ljubljane loči, za slovó najprvo zabavlja, kako se sploh dragó jéda in piva po kolodvorih, potem pa s turško muziko glorio poje gostilniku ljubljanskega kolodvora:

„Doch Laibach macht eine ausnahme hier,

Man wird auch mit anstand serviert,

Der wirth ist ein ehrlicher, freundlicher mann,

Der selber die aufsicht dort führet.“

Ne vémo, zakaj H. L. gostilniku ljubljanskega kolodvora poje himne; morda zato, ker je nekda prepeval o jutro-vih deželah, koder je navada pesnikom, da slavé krčmarje? Ein stück Orient in der bahnhofrestauration! Če tak zmešan pesnik — „Presse“ pravi, da mu vre kri v glavi — na 275. in 276. strani, potem ko je Slovence psoval, kolikor je imel široka usta, vpije Tržačanom, da njihovo mesto ni laško, temuč slovansko:

„Und doch behaupten einige noch,

Die süßler wahn bethöret,

Dass dieses land der sprach nach

Italien angehöret.“

„Die landessprach' ist slavisch nur

Beim handeln und verkaufen,

Und slavisch wird gefeilscht, gezankt,

Und slavisch kommt's zum raufen,“

to Slovenca do solz ne gane, kakor nobenega pametnega človeka ne more žaliti njegovo brezumno bévkanje.*) Takej dolgočasnej zmési koltunskih (weichselzopf) misli Horaci pravi: somnia aegroti.

Od Drave. ? — (Uganka.) Kdo ugone slovensko gimnazijo, na kterej: 1) g. učitelj, ki v nižih razredih uči slovenščino, svoje ime hrabro piše z „sch“ in „tsch,“ (kar je uže v „Torbici“ bilo povedano) in trdi, da je beseda „deno“ (dennoch) slovenska? 2) na kterej g. učitelj slovenskega jezika v viših razredih vse léto dá po šest, sedem ali osem nalog, izmed kterih to ali uno kdaj pogleda, pri nekterih pa redove podpiše, kakor se mu zdi? Potem pa v gimnazijski program zapiše za naloge skoraj polovico tacihih sestavkov, kterih učenci nikoli niso videli. To pa dela, da bi vsaj po videzu storil svojo dolžnost; 3) na kterej isti učitelj, ne da bi v učencih budil ljubezen do očevine, in kazal jim dobiček domače stvari, slovenščino in hrváščino tako prisiljeno, mrtvo in mrzlo uči in čas trati, da bi moralo iti vse rakovo pot, ako se mladež ne bi navduševala od druge strani; 4) na kterej prav zaradi imenovane neskrbljivosti v osmem razredu ni bilo časa ostalo, da bi se razlagalo tako zanimljivo slovensko slovstvo, pri pisnenedi maturi se je pa dalo vprašanje: „ktere so glavne dobe slovenskega slovstva?“ — „Mislím, da ste se ga domá učili“ reče učitelj, — „pa bodem posebno gledal na gladko pisavo.“ — In res! Nek osmošolec, ki slovenščine še dobro govoriti ne umeje, dóbi za svojo nalogo, ki je bila polna pregreškov in germanizmov, edini izmed vseh: „Izvrstno — wegen korrekter sprache“ — in še lepo pohvalo za jako marljivost in pridnost; družim, dosti boljšim je moralo zadostiti: „velja“ itd. — To se ve da učenci, ki so zaradi te krivice godrnjali, grenko so čutili v izpričevalih svojo pregreho in drznost; — 5) na kterej isti učitelj nima prave samostalnosti in se le ne vé moža pokazati tam, kjer je treba, potem pa darove, za najboljše slovenske pesmi odločene, deli, kakor se njemu zdi, in to menda vse zaradi svojih zasobnih (privatnih) zadev. Še mnogo bi se dalo pisati, pa uže te besede prepričajo vsacega, da se slovenščini na tej gimnazii ne godi posebno veselo. Edini moj namen pa je, da bi se na dobro in pravično obrnilo, kar še manjka, uže več let manjka! — Kdo ugone to gimnazijo?

Iz Štajerske. R. B. — V. Črtice o Prekmurcih in njihovem govoru. — Tu prebiva 305 katoličanov in 2451 protestantov, ki živé med seboj v pravej bratovski ljubezni.

*) Poznejše je tudi nam prišla imenovana knjiga v roke, in moramo reči, da mislimo popolnoma tako, kakor naš dopisnik. Vred.

Sv. Nedelje cerkev je skoraj prazna vsega lepoticja, ter ima le najpotrebnejše reči; majhna je, pa tudi ni treba več tacemu številcu ljudi. Vasem se pravi: Adrijanci, Boréci, Lucova, Nerádnovci, Péskovci, Šulinci, Stanovci, Kiževci. Noša je zeló preprosta. Domače platno je po letu skoraj edino oblačilo, golé je kaj lep, kar je uže povedano. Z g. župnikom smo gredé na Gornji Šinjik ogledovali precéj gorate okolice po bližnjem Štajerskem, ozirali se globoko na Ogersko, kjer so nekda bil selišča slovenskih prededov, zdaj se pa čardaš pleše po tanjah. — V tem kraji velé travniku „seženj“, a Holožan pravi „naženj“ temu, kar se je nažélo na njivi; studentu (hološki: zdenec) pravijo: „bedjenj“ okrog Ljutomerja pak je „bedenj“ = duplo, votlina v drevesu: želna ima v bednji mláde; živ plot se ondi zove „séča, poséka“, „vretina“ = curek, „snén sem“ = zaspan sem, „okroglina“ = okolica, „tapsija“*) = pekev, haloški: „trača“, „braskljav golt“ = hripav golt, „solnčevnica“ = solčna ura itd. Govoreč o različnih razmerah teh stanovnikov pridemo v Gornji Šinjik, kteremu Nemci pravijo Oberzeiming a Madjarji Felső Szőlőnk. Poleg potoka Sobote v dolu je zeló priščna cerkev, pod bregom pa stoji župnikova hiša — staro, leséno poslopje razun župnikovega stanišča, ki je prizidano. Tu živi marljiv pisatelj slovenskih knjig g. Jožef Košič, narodivši se 1788. leta. Lani je obhajal petdesetletnico duhovnega pastirstva; sam pase 2520 duš. Dasitudi so ga obilo prepolnila leta, vendar je še krepkega, ravnega in trdnega života, navadno razoglav, prav bistrega duha, zvestega pomneža, neutrujene ter neopešane delavnosti še zdaj. Skrbno prebira pridelke našega slovstva, s kterim vedno napreduje. Ne prebere samo vsake knjige, ampak uči se, kakor sem opazil; nekteri pa uže deset do dvajseti let ali pa malo menj prebirajo „Novice“, vendar ne znajo povedati navadne povedi, ne da bi jo vedeli brez napake zapisati, kar je žalibog živa istina. On bi naj bil ogledalo mnogim našim dušnim pastirjem, ki imajo menj let, pa se malo ali ničesa ne trudijo za napredek našega naroda in slovstva, ampak živarijo, kakor zelišče ali drevo, ne maráje za vse drugo, kar se godi okoli njih, kar se godi z našim zapuščenim in ubogim narodom, čegar likarji bi naj bili duhovni. Naša najprva dolžnost je, neprestrašeno braniti njegovih pravic, v vsakej razmeri in okolnosti podučevati ga, pa ne pristranski, temuč pošteno, dostojno in pravemu namenu primerno. Da pa to moremo, treba se nam je samim dušno krmiti, ináče bomo počasi nevednejši od prostih ljudi, ki nimajo dolzega podučevanja, kar se tudi godi, in — ne bodi Bogu ponošeno — sicer ne prereditko. Razun družih manjših spisov vém za te-le njegove knjige: „Krátki návuk vogrskoga jezika za začetničke... na vandalska vüsta preneseni po Košič Jožefi gornjo-Siničkom plebánuši. V Gradci 1833. **) Tisto dobo je g. Košič trobil v rog, kakor sam pravi, „orsačkih očakov“, ki so velevali vsem kraljevčancem poprijeti se madjarske besede. V predgovoru pravi sam: „či se ednouk pokopa vogrska rejč (beseda), more z obraza zemljé potünoti vogrski narod.“ Razkládáje, kako je on v tem prvi začél krčiti pot, velí: „premislivši, kak žmétno je prvomi po nevtretoj pouti hoditi; premislivši, ka spameten plantavi ne mára, či gli cigütajo one garice, v štiri ga peljajo tá, kamo ovak ne more priti; premislivši, ka i te spókani zvon spravlja raztepene ljudi vu božo hišo: dobrovoljno bodo zagovarjali moje falinge.“ Košič nagiblje bralce na „včenje vogrskoga jezika“, in pravi, da naše

ogerske domovine jezik znati je nam 1) dostojno in dolžnost, 2) koristno in potrebno, 3) mogoče in lahko. — Temu se ne ustavljamo; ali krivičen se nam zdi tisti način, po kterem naj bi se madjarili Slovenci, kakor je svetoval Košič, naj bi se otroci na léto ali dvé dajali v službo Madjarjem in nasprotno, da bi se naučili madjarskega jezika; to je tudi v naših razmerah ostro grajal naš pokojni knez vladika Slomšček. Jaz menim, naj bi se Slovenci nagibali čedalje bolj k nam, svojim sorodnim bratom, ter z nami napredovali; saj smo sinci ene matere, dasitudi nas je déla osoda pod več kraljevin in pokrajin. Poznejše se je pobiljšal tudi Košič.

Važnejše dogodbe.

Trst. Nadvojvoda Ferdinand Maks je šel 9. dan t. m. po najkrajšem poti v Brüssel, ognivši se Dunaja.

Štajerska. Čitalnica v Ptuji beremo da ima uže 156 udov.

Dunaj. Glas je počil, da misli Nj. veličanstvo uže 18. dan t. m. oditi na Ogersko.

— Državni zbor od 15. dneva t. m. ostane na Dunaji, dokler ne dovrši dela.

— Vécí novčni listki po 10 kr. še veljajo, torej se jih ni treba nikjer braniti, ker ni še nič odločeno, kdaj izgubé veljavo.

— „Wanderer“ pripoveduje, da je nadvojvoda Ferdinand Maks gotovo vzel meksikanski prestol. (?)

— 10. dan t. m. zvečer je prišel ruski véliki knez Konstantin na Dunaj z gospó, otróki in z mnogimi spremljevalci. Na kolodvoru so ga sprejeli Nj. veličanstvo, gospod svitli nadvojvoda Albrecht, véliki vojvoda toškanski, ruski svetovalec Knorring in tudi vojaški glavarji. 11. dan t. m. je bilo vélicemu knezu na čast slovesno obedo na cesarskem dvoru.

— Časniki pravijo, da je véliki knez Konstantin bil na Dunaji za to, da bi ponujal Nj. veličanstvo ruskega carja pomoč, po kterej bi se v poljskem vprašanji pobogala Avstrija s Prusko, samo da bi Avstrija poprej morala drugače zasukniti svojo politiko.

— 11. dan t. m. je odšel z Dunaja ruski véliki knez Konstantin po severnej železnici cesarja Ferdinanda. Nj. veličanstvo ga je bilo spremilo do kolodvora.

— Beremo, da niso na Dunaji prav dovoljni s tem kar se je opravilo v Frankfurtu, in da zarad tega najbolj dolzé ministra Rechberga, ki je bil spremil cesarja.

— 11. dan t. m. je iz Češke prišlo na Dunaj poslanstvo, ktero misli prositi Nj. veličanstva, naj bi se dovolilo, da bi smel knez Taxis še ostati za prvosednika mladoboleslavske in velvarske kmetijske družbe, dasitudi je bil obsojen v tiskarneji tožbi.

— Poslanci „Slovenske matice“ (slovaške), kterej je Nj. veličanstvo poklonilo 1000 gld., bili so 10. dan t. m. pred Nj. veličanstvom. Presvitli cesar jim je rekel: „veseli Me, da vas vidim zopet pred Seboj, da prejemljam od vas hvalo in udanost slovstvenega društva „slovenske matice;“ še bolj Me veseli, ker je bil pri njenem prvem zboru tako lep red in taka navdušenost in splošno oznanjevana zvestoba do Mene. Upam, da bode udani slovaški narod delaven in marljiv, ko se po ustavi Moje ogersko kraljestvo ože sklene s celotnim cesarstvom. Tudi prihodnjič bodem pripravljen zvesti slovaški narod vzéti v Svojo obrambo. Ponavljam: veselilo Me je. Povedite to svojim rojakom.“

— Časniki pravijo, da ni res, da bi Eötvös bil prišel na Dunaj zarad potovanja Nj. veličanstva na Ogersko, ampak samo zarad Alföldske železnice.

*) Ta beseda ni slovanska; Madjarju je „tapsija“ = backscheibe, oblateneisen. Pis.

**) Pravopis je v tej in družih knjigah madjarski, torej neprilíčen našim očém; zato sem ga zaménil z našim. Pis.

— 9. dan t. m. so imeli v narodnej poljskej cerkvi Poljaci božjo službo na spomin kralja Ivana Sobieskega.

— Najviši sodni dvor je potrdil, da mora deželni poslanec in lastnik časopisa „Presse“ v tiskarneji tožbi obsojeni g. Avgust Zang zaradi zanemarjene pazljivosti plačati 100 gld. globe.

— Vrednik časnika „Vorstadtzeitg.“ g. Eduard Hügel in vrednik časopisa „Wandererja“ g. Nordmann sta 10. dan t. m. dobila uradno pismo, da so ustavili njuni tiskarni tožbi zaradi „razglašanja poljske narodne vlade.“

Trojedina kraljevina. Kraljevi banski stol je poostiril na dva meseca težke ječe sodbo, katero je bil naredil zagrebški županijski sodni stol g. Lencu.

— Veličemu bilježniku zagrebške županije g. baronu Kušlanu je vzeta služba.

Češka. „Hlas“ piše, da se je okoli trga Unhošta na Češkem razglasilo, da je pred nekaj časom maršal Pelissier pisal v neko češko selo blizu Unhošta, in vprašal za svojo rodino, in po kar so mu odgovorili, da ni tam nikakoršnih Pelissierjev, da je on povedal, da mu je pravo ime Pelíšek. In zares pripovedujejo, da v tej okolici še živi njegove sestre sin, ki je mlinar. Pa kako je prišel Pelíšek na Francozko? Temu odgovarjajo, da je bil najprvo avstrijski vojščak, ter da je prešel k Francozom.

— Blizu Melnika se je 31. dan avgusta ob polu devetih zvečer videla mavra, katero je naredila luna s svojimi žarki. Mavra je stala, kakor po dnevi, ko jo naredi solnce, po vsej širini zapadnega obnebja, in trajala je 5 minut.

Moravska. List „Moravska Orlica“ pripoveduje, da je bil zatožni sklep v nemškem jeziku prinesen vredniku „Moravske Orlice“ gosp. F. Umanu in tiskarju gosp. V. Foustki. Ta dva pa nista hotela vzeti nemškega sklepa, zahteváje, naj se njima podá češki. 7. dan t. m. je sodstvo zopet ukazalo slugi, naj nese sklep Foustki, kajti mora nemški znati, ker je nekdanji gimnazijski profesor; ako ga ne bi hotel vzeti, naj se mu nabije na hišna vrata, kar se je res potem tudi zgodilo.

Galicija. List „Gerichtshalle“ je zvedel, da je levovsko deželno sodstvo oznanilo prvosedniku državne zbornice precej potem, ko je bil ujet poslanec Rogavski, da so ga zasačili pri činu, in da je šlo ob enem tudi pravosodnemu ministerstvu pisanje, v katerem je drobnejše pisano, kako je bila ta stvar. To pisanje pravi, da so pri družem človeku najdena pisma dokazala, da je Rogavski ud skrivne poljske vlade, za katero je uže delal.

— Smolka je boljši, in menda popolnoma ozdravi, ker je krepke rasti. Deželna poslanca Baum in Benoe sedita v Levovu zaprta, Rogavskega pa, kakor mislijo poljski časopisi, menda izpusti iz zapora državni zbor.

— 9. dan t. m. je bil list časopisa „Kronike“ ustavljen. — Nekdanji vrednik lista „Bralnice za mladino“ g. Karl Cieževski je bil za leto dni obsojen v ječo, 7. dan t. m. pak je izpuščen, ker je menda bil Nj. veličanstvu podal prošnjo. Cieževski je bil odšel julija meseca letošnjega leta v zapor.

Ogerska. V Debrečinu je bil nek gospodar posejal 120 vaganov pšenice in 70 vaganov zmešanega žita, pridelal je pa 40 vaganov pšenice in 21 vaganov zmési. — V Banhazi je menda uže neko dete umrlo od lakote. — Kraljevo ogersko poglavarstvo je dobilo do zdaj 20.802 gld. za podpiranje potrebnih.

— Ker ni bilo sena, morajo vsekako kmetje prodajati živino, da so torej konji po 2 in po 3 gld., libra govejega mesa pak po 5 novih. Berači hodijo v trumah od čarde (krčme) do čarde po puškah, in siloma zahtevajo hrane.

Ruska. Odgovori kneza Gorčakova pismom zapadnih vlad, ktera so bila prišla 19. avgusta v Petrograd, neki da so odšli 10. dan t. m. na Dunaj, v Pariz in London.

Poljska. Varšavo so 10. dan t. m. zaprli za 10 dni, in hudo jo oblegli.

— V zadnjem času vpornikom ni šlo po sreči; največ so bili tepeni, posebno pa Kruk pri Dorohuči in Tačanovski pri Zdrovi.

— Lelevel je bil 6. dan t. m. zmagán pri Batorzi, 7. dan pa pri Golaji in Bustarovu, kjer je tudi ubit. 100 vpornikov je ostalo mrtvih, 300 so jih ujeli Rusi, drugi so se pa razbegnili.

— 7. dan t. m. je v Varšavi narodna policija razglasila, da misli ruska vlada precej po odhodu velicega kneza Konstantina mesto okrožiti z vojaki in za osem dni čisto zapreti, po mestu pa ostro preiskavati, zato naj meščanje skrbé, da ruska vlada nič ne opravi. — Iz tega se vidi, zakaj je iz Varšave odšel veliki knez Konstantin, in vidi se tudi, da so Rusi zaprli Varšavo, ker bi radi zasledili narodno vlado.

Pruska. Za nove volitve se bodo volilci sredi oktobra meseca volili, poslanci pa v začetku novembra.

— Uničena je četa poljskega vojskovođa Tačanovskega, ki je potlej prišel čez Lublin v Vratislavo, kjer je imelo več imenitnih Poljakov svét, ali naj bi se zopet vrnil na Poljsko ali ne, da bi osnoval novo vporno četo. Tačanovski pa je neki djál, da je na Poljskem vse izgubljeno, in da vpor ne bode trajal čez zimo, da se pa vendar zopet vrne na Poljsko, če le samo eden izmed zbora méní, da bi to bilo na korist Poljakom. Zbrani možjé so naposled sklenili, naj se ne vrača na Poljsko, temuč naj gre na Francozko, kamor je tudi odšel; zdaj neki da je uže v Parizu.

Belgija. Leopold, kralj Belgii, neki da je rekel, naj le prevzame nadvojvoda Ferdinand Maks meksikanski prestol, ker ni družega tacega, da bi boljši bil od njegovega zeta. (Nadvojvoda ima Leopoldovo hčer, kraljevičino Karloto za soprogo.)

Vajmar. Veličemu vojvodi so hoteli napraviti baklado, ko se je vrnil iz Frankfurta, kar je veliki vojvoda prepovedal, rekoč, da bi ta reč bila še prezgodaj.

Grška. Na Grškem še zdaj ni miru. Narodna straža je vsako noč v vrožji, in straže hodijo po atenskem mestu. V pokrajinah si človek ni glave v svesti; posebno v Mesenii ni več nikakoršnega gospodarstva.

Razne reči.

Avstrija ima 250.000 plemenitašev moškega spola, in sicer jih je na Ogorskem 163.000, med kterimi so 4 kneške rodovine, 84 grofovskih, 76 baronskih rodovin, 390 pa plemičev; Galicija jih ima 24.900; na Češkem pa je 2260 moških plemenitašev, in sicer 14 knezov, 172 grofov in 80 baronov.

Blizu Kolónije (Köln) živi vdova Marjeta Mertens, ki je uže 102 let stara pa še tako krepka, da hodi brez palice, opravlja domača in poljska dela. Ta žena ima osméro otrok, osem in tridesetero vnukov, dva in štiridesetero pravnukov in tudi nekaj preprevnikov. Nje otroci so vsi zdravi in krepki. Najmlajši njenih sinov je uže star 66 let, in še lahko nese po stopnicah vrečo rži.

Loterija 12. septembra 1863.

Trst: 11. 29. 55. 74. 26.

Dunaj 14. septembra. — Nadavek (agio) srebru 11.00.